

JS

JONATHAN

SWIFT

GULLIVEROVE

CESTY

JONATHAN

SWIFT

GULLIVEROVE

CESTY

ODEON

Jonathan Swift
GULLIVER'S TRAVELS

Translation © 2019 by Viktor Krupa
Epilogue © 2019 by Marián Gazdík
Jacket design © 2019 by Zdeněk Ziegler
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7119-7

CESTA DO LILIPUTU

KAPITOLA 1

Pisateľ rozpráva o sebe a o rodine, o tom, ako sa dal prvý raz zlákať na cesty. Stroskotá, ale plávaním si zachráni život. Živý a zdravý dosiahne breh v krajine nazývanej Liliput. Dostane sa do zajatia a odvedú ho do vnútrozemia.

Môj otec mal neveľký majetok v Nottinghamshire. Bol som tretí spomedzi piatich synov, a keď som mal štrnásť rokov, poslal ma do Emanuelovej školy v Cambridgei. Tam som strávil tri roky a svedomito sa venoval štúdiám, ale otec ma zo svojich skromných príjmov nemohol vydržiavať, hoci mi dával iba malé vreckové. A tak som šiel za učňa k pánu Jamesovi Batesovi, poprednému felčiarovi v Londýne, kde som pobudol štyri roky. Otec mi kedy-tedy posielal menšie sumy peňazí, z tých som si platil hodiny moreplavby a iných odborov matematiky, osožných pre budúcich cestovateľov, lebo som vždy veril, že ma čaká taký osud. Keď som odišiel od pána Batesa, vypravil som sa za otcom. Jeho pričinením a s pomocou strýka Johna i ďalších príbuzných som si zadovážil štyridsať libier aj sľub, že ročne mi budú posielat' tridsať libier a vydržiavať ma v Leydene. Tam som dva roky a sedem mesiacov študoval fyziku, vediac, že sa mi zídne na dlhých cestách.

Môj dobrý učiteľ pán Bates ma krátko po návrate z Leydenu odporučil za felčiara na lodi *Lastovička*. Velil jej ka-

pitán Abraham Pannell. Pod ním som slúžil tri a pol roka a párkrát sa plavil do Levanty a iných končín. Keď som sa vrátil, rozhodol som sa usadiť v Londýne. Pán Bates, môj učiteľ, ma v tom podporoval a odporúčal ma viacerým pacientom. Najal som si domček v Old Jury, a keď mi poradili, aby som nezotrval v mládeneckom stave, oženil som sa so slečnou Mary Burtonovou, druhou dcérou pána Edmunda Burtona, pančuchára na ulici Newgate, a tá mi priniesla štyristo libier vena.

Môj dobrý učiteľ Bates o dva roky skončil, a keďže som mal málo priateľov, nedarilo sa mi. Svedomie mi nedovoľovalo napodobňovať nepekne spôsoby mnohých mojich kolegov, a tak som sa poradil so ženou a s niekoľkými známymi a zaumienil som si, že sa opäť vydám na more. Postupne som bol felčiarom na dvoch lodiach a za šesť rokov som podnikol niekoľko ciest do Východnej a Západnej Indie. Vďaka tomu som sa trochu postavil na nohy. Hodiny voľného času som trávil nad dielami najlepších spisovateľov, starých i nových, a vždy som mal zásobu kníh. Keď som bol na súši, všimol som si mravy a obyčaje ľudí a učil som sa jazyky. Išlo mi to hladko, pamäť mi slúžila znamenite.

Posledná plavba sa veľmi nevydarila, a tak sa mi more zunovalo. Povedal som si, že zostanem doma. Z Old Jury som sa presťahoval do Fetter Lane a odtiaľ do Wappingu v nádeji, že nájdem klientelu medzi námorníkmi. Ale nebolo z toho nič. Tri roky som čakal, že sa mi bude lepšie vodiť, ale potom som prijal výhodnú ponuku od kapitána Williama Pricharda, veliteľa *Antilopy*, ktorý sa chystal do Južných morí. Štvrtého mája 1699 sme vyplávali z Bristolu a cesta sa začala veľmi sľubne.

Pre isté príčiny by sa nepatrilo unúvať čitateľa podrobnosťami o dobrodružstvách, aké sme zakúsili v tých moriach. Stačí spomenúť, že cestou do Východnej Indie nás

prudká víchrica zahnela na severozápad od Van Diemenovej zeme. Prístrojmi sme zistili, že sa nachádzame na tridsiatom stupni a druhej minúte južnej šírky. Dvanásť chlapov z našej posádky zomrelo od priveľkej námahy a zlej stravy. Ostatní boli na smrť zoslabnutí. Piateho novembra – v tých končinách sa práve začínalo leto – námorníci v hustej hmle spozorovali skalú. Od lode bola vzdialená na pol dĺžky lana, ale fúkal taký silný vietor, že nás hnal rovno k nej a loď sa pri náraze rozdrúzgala. Šiesti sme spustili na hladinu čln, odrazili sme a vzdľaľovali sa od lode aj od skaly. Odhadujem, že sme veslovali zo tri míle, ale ďalej sme nevládali, lebo sme boli vyčerpaní od lopoty na lodi. Vydali sme sa teda na milosť a nemilosť vlnám a vari o polhodinu nám náhly závan severného vetra prevrhol čln. Nevieťm veru, čo sa stalo s mojimi druhmi z člna ani s tými, ktorí sa utiahli na skalú alebo zostali na palube, ale nazdávam sa, že všetci zahynuli. Ja som plával naverímboha, unášaný vlnami a vetrom. Často som sa pokúšal postaviť, ale dno som nenahmatal. Až keď mi život visel na vlásku a nevládal som bojovať ďalej, zistil som, že dočiahnem na dno. Víchrica zatiaľ hodne poľavila. Dno stúpalo tak pomaly, že som prešiel asi míľu, kým som dosiahol pobrežie. Rátam, že to bolo okolo ôsmej večer. Potom som kráčal ešte takmer pol míle, ale nikde nebolo ani chýru, ani slychu o domoch či obyvateľoch. Bol som natoľko slabý, že som nič nespozoroval. Cítil som sa náramne ukonaný. Od únavy, horúčavy a fľaše pálenky, ktorú som vypil pri odchode z lode, mi kľuckala hlava. Lahol som si do trávy – bola veľmi nízka a mäkučká – a nepamätám sa, že by som voľakedy bol spal tuhšie. Keď som sa po dákych deviatich hodinách zobudil, práve sa rozvidnievalo. Skúšal som vstať, ale nevládal som sa ani pohnúť. Ležal som totiž na chrbte a zistil som, že ruky a nohy mám na obidvoch stranách pevne pri-

pútané k zemi. Takisto som mal priviazané aj dlhé husté vlasy. Cítil som, že pár tenkých povrázok mi obopína telo od pazúch až po stehná. Mohol som pozerat' iba dohora. Slnko začínalo pripekať a mňa z neho rozboleli oči. Okolo seba som počul zmätený huriavk, ale nevidel som nič, len oblohu. O chvíľu som pocítil, že po ľavej nohe mi chodí akýsi živý tvor. Opatrne mi prešiel po prsiach a zastal tesne pred bradou. Keď som sklopil zrak, ako najväčšmi som mohol, zočil som človečika vysokého necelých šesť palcov. V rukách stískal luk so šípmi a na chrbte mu visel tuclec. Vzápätí som pocítil, že za ním sa vypravilo najmenej štyridsať podobných tvorov, aspoň tak som odhadoval. Zaplavil ma neopísateľný úžas a zrúkol som tak hlasno, že všetci v ľaku zutekali. Až neskôr som sa dozvedel, že podaktorí sa zranili, lebo popadali na zem, keď mi zoskakovali z bokov. Zakrátko sa však vrátili a ten, čo sa opovážil pristúpiť tak blízko, že mi videl celú tvár, v obdive zdvihol ruky, zdvihol zrak k oblohe a vykrikol vysokým, jasným hlasom: „Hekina degul!“ Ostatní opakovali tie slová niekoľko ráz, ibaže vtedy som nerozumel, čo kričia. Čitateľ mi akiste uverí, že po celý čas, čo som ležal, ma všetko nadmieru bolelo. Mocoval som sa, aby som sa vyslobodil, a konečne sa mi podarilo roztrhať povrázky a vykývať kolíky, ktorými som mal pripútanú ľavú ruku. Zdvihol som si ju k tvári a zistil, akým spôsobom ma sputnali. Zatým som prudkým pohybom a nehľadiac na ostrú bolesť, trochu uvoľnil špagáty, ktorými som mal poprivázané vlasy na ľavej strane, takže som mohol pootočiť hlavu o dva palce. Tí tvorovia však zutekali po druhý raz, ani som ich nestihol zlapať. Vtom sa ozval ostrý, nezvyčajne prenikavý výkrik. Keď zanikol, začul som, že ktosi zvolal: „Tolgo fonak!“ V tej chvíli som pocítil, že do ľavej ruky sa mi zabodlo najmenej sto šípvov. Pichali sťa ihly. Navyše vystrelili dru-

hú dávku do vzduchu, tak ako my v Európe vrháme granáty. Myslím, že mnoho mi ich dopadlo na telo (hoci som ich necítil) a poniektoré aj na tvár, ale tú som si hneď zakryl ľavou rukou. Keď spříška šípov ustala, znehybnel som a žalostne i bolestne som zastonal. Len čo som sa znovu začal zmietať a usiloval sa vyslobodiť, vystrelili novú salvu, väčšiu, ako bola prvá. Podaktorí ma pichali oštepami do bokov, ale našťastie som mal na sebe kabátec z volskej kože, a ten nemohli prederaviť. Usúdil som, že najlepšie urobím, ak budem ticho ležať. Zaumienil som si, že vyčkám noc a potom sa poľahky vyslobodím, veď ľavú ruku som už mal voľnú. A čo sa týka domorodcov, právom som predpokladal, že odolám hocijakému veľkému vojsku, čo by mohli postaviť proti mne, ak sú napospol takej postavy ako tí, ktorých som videl. No osud rozhodol inak. Keď si tí ľudkovia všimli, že som sa upokojil, prestali ma ostreľovať šípmi. Ale podľa hurhaja som odhadoval, že zástup vzrástol. Vo vzdialenosti zhruba štyroch yardov, hneď pri pravom uchu, sa mi vyše hodiny ozýval buchot, akoby čosi robili. Pootočil som hlavu tým smerom, nakoľko mi to dovoľovali kolíky a špagáty, a uvidel som, že vybuodovali lešenie vysoké pol druhu stopy. Vošli sa naň štyria domorodci a viedli naň dva či tri rebríky. Stadiaľ mi jeden z nich - vyzeral vznešene - predniesol zdĺhavý prejav, z ktorého som nerozumel ani slovíčko. Mal by som však ešte spomenúť, že ten ich pohlavár, prv ako sa rozrečnil, tri razy zvolal: „Langro dehul san!“ (Tieto slová i tie, čo vykrikovali predtým, mi neskôr zopakovali a vysvetlili.) Vzápätí prikročili ku mne zo päťdesiati domorodci a poprerezávali špagáty, ktorými som mal pripútanú ľavú stranu hlavy, takže som sa mohol pootočiť doprava a pozorovať rečníka i jeho posunky. Bol asi v stredných rokoch, vyšší ako tí traja, čo ho sprevádzali. Bolo s nimi páža, ktoré mu nosilo vlečku. Zda-

lo sa mi o čosi väčšie ako môj prostredný prst. Ďalší dvaja stáli pri ňom a podopierali ho. Správal sa ako rodený rečník a všimol som si, že mnohé vety vyslovuje výhražne, kým iné zasa sľubne, súcitne a láskavo. Odpovedal som mu niekoľkými slovami, ale nanajvýš pokorne. Zdvihol som pritom ľavú ruku aj obidve oči k slnku, ani čo by som si ho volal za svedka. Takmer som zomieral od hladu, lebo naposledy som čosi zhltol pár hodín predtým, ako som opustil loď. Príroda sa hlásila tak nástojčivo, že som sa neovládol a netrpezlivo (možno proti prísnyim pravidlám slušnosti) som si strkal prsty do úst, aby som naznačil, že chcem jesť. Hurgo (až neskôr som sa dozvedel, že tak volajú veľkého pána) mi veľmi dobre rozumel. Zostúpil z lešenia a rozkázal, aby mi k bokom pristavili pár rebríkov. Po nich na mňa vystúpilo vyše sto domorodcov. Kráčali mi k ústam s košmi naloženými mäsom, ktoré kázal zadovážiť a poslať kráľ, len čo dostal o mne zvesť. Všimol som si, že je to mäso z niekoľkých zvierat, ale podľa chuti som ich nevedel rozoznať. Boli tam pliecka, stehná a ľadviny, tvarom pripomínajúce baraninu, znamenite pripravené, ibaže menšie ako škovránčie krídelká. Hádzal som si ich do úst po dvoch až troch a zakaždým som zhltol tri pecne chleba, veľké ako guľky do muškety. Jedlo mi podávali čo najrýchlejšie a prejavovali tisícoraké známky údivu a úžasu nad mojím vzrastom a apetítom. Potom som im zasa naznačil, že chcem piť. Podľa toho, čo som pojedol, usúdili, že sa neuspokojím s troškou. Boli to dôvtipní ľudkovia a náramne šikovne vytiahli nahor velikánsky sud, prikotúľali mi ho k ruke a vyrazili dno. Hravo som ho vypil na jeden dúšok, lebo neobsahoval ani pol pinty. Nápoj mi pripomínal biele burgundské víno, ibaže bol oveľa lahodnejší. Doteperili aj druhý sud. Vypil som ho takisto a posunkami som sa domáhal ďalšieho, ale už mi nemali čo ponúknuť. Po týchto

zázrakoch vykrikovali od radosti, tancovali mi po hrudníku a jednoducho opakovali tie isté slová: „Hekina degul!“ Naznačili mi, aby som zhodil obidva sudy dolu, ale najprv varovali okolostojacich, aby odstúpili. Nadšene vykrikovali: „Borach mevola.“ Keď zočili obidve nádoby vo vzduchu, jednohlasne zaburácali: „Hekina degul!“ Priznávam, keď sa mi prechádzali po tele, neraz som už-už podľahol pokúšeniu schmatnúť prvých štyridsať či päťdesiat ľudí, čo mi prídu pod ruku, a tresnúť ich o zem. No spomenul som si, čo som už zakúsil – akiste boli schopní aj horšieho –, a keďže som im dal svoje slovo, lebo takto som si vysvetľoval vlastnú pokoru, ľahko som odohnal tie predstavy. Navyše som sa cítil zaviazaný za pohostinnosť tým ľuďom, keď ma tak draho a veľkodušne počastovali. V duchu som sa však nevedel vynačudovať odvahe týchto drobných smrteľníkov, ktorí sa opovažovali loziť a chodiť mi po tele, hoci som mal jednu ruku voľnú, ba ani sa nezachveli pri pohľade na takú ozrutu, lebo istotne si ma nevšímali. Po chvíli, keď si všimli, že už si nepýtam mäso, dostavil sa predom mňa vznešený hodnostár jeho panovníckeho veličenstva. Jeho excelencia sa mi vyškriabala po pravom lýtku na nohu a s dvanásťčlennou družinou mi zamierila k tvári. Hodnostár vytiahol poverovacie listiny opatrené kráľovskou pečatou, strčil mi ich až pod nos a vari desať minút rečnil bez náznaku hnevu, hoci hlas mu znel pevne a rozhodne, a často ukazoval dopredu. Neskôr som zistil, že tým smerom sa v polmíľovej vzdialenosti rozprestiera hlavné mesto. Jeho veličenstvo a rada sa uzhodli, že ma tam majú dopraviť. Odpovedal som niekoľkými slovami, ale na darmo. A tak som si voľnú ruku položil na spútanú druhú (ale ponad hlavu jeho excelencie, lebo som sa bál, aby som neublížil jemu či dakomu z družiny), potom na hlavu a na telo a naznačil som mu, že túžim po slobode. Zdalo sa, že

pochoopil, lebo pokrútil hlavou na znak nesúhlasu a vystretou rukou zdôraznil, že ma musí odviešť ako zajatca. Ďalej mi dal najavo, že o jedlo ani nápoje nebudem mať núdzu a že budú so mnou zaobchádzať veľmi dobre. Znovu som teda oproboval roztrhať putá, ale na tvári aj na rukách ma začali páliť šípy a z tých, čo mi uviazli v pokožke, povyhádzovali sa mi pľuzgiere. Keď som si všimol, že zástup nepriateľov sa rozrastá, naznačil som im, aby so mnou naložili podľa vlastnej vôle. Vtedy sa Hurgo s družinou vzdialili, správali sa pritom náramne zdvorilo a prívetivo. Onedlho sa strhol krik a často opakovali slová „Peplom selan“. Zrazu som cítil, ako mi dav na ľavom boku natoľko povolil povrazy, že som sa mohol obrátiť na pravú stranu a urobiť zadosť svojej potrebe. Močil som výdatne, na preveľký úžas všetkých okolostojacich. Z mojich pohybov vytušili, na čo sa chystám, a okamžite sa rozostúpili doprava i doľava, aby sa vyhli prúdu, ktorý sa zo mňa hlučne a dravo valil. Predtým mi však natreli tvár aj obidve ruky akousi náramne voňavou masťou, takže o pár minút ma pokožka úplne prestala páliť. Táto okolnosť a navyše výdatné jedlo a nápoje, ktorými som sa osviežil, spôsobili, že som upadol do driemot. Spal som vari osem hodín, aspoň neskôr ma o tom ubezpečovali. A nečudo, veď lekári na panovníkov rozkaz zamiešali do sudov s vínom uspávací prostriedok.

Zdá sa, že len čo ma po stroskotaní objavili, poslali o mne panovníkovi zvesť po rýchlom poslovi. Rada rozhodla, aby ma sputnali opísaným spôsobom (rozkaz vykonali v noci, kým som spal), aby mi poskytlí hojnosť mäsa i nápojov a aby postavili stroj, ktorým ma prevezú do hlavného mesta.

Možno toto rozhodnutie vyzerá náramne smelé a nebezpečné, a som presvedčený, že by tak nepostupoval nijaký európsky kráľ, keby sa mu naskytna podobná príležitosť,

no podľa môjho názoru bolo neobyčajne múdre a veľkorysé. Keby sa ma totiž títo ľudkovia boli pokúsili zmárniť oštepami a šípmi, kým spím, istotne by som sa bol prebral pri prvom náznaku bolesti a azda by som sa bol tak napajedil a nazbieral toľko síl, že by som bol roztrhal špagáty, ktorými ma spútali. Potom by veru nemohli odo mňa čakať milosrdenstvo, lebo by sa mi neboli ubránili.

Títo ľudkovia sú znamenití matematici a vďaka priazni a podpore panovníka, ktorý je povestným mecenášom vzdelania, dosiahli veľkú dokonalosť v mechanike. Vládca má viacero strojov opatrených kolesami na prevážanie stromov a iných veľkých bremien. V lesoch, kde je nadostač dreva, často stavia velikánske vojnové lode, podaktoré dlhé až deväť stôp, a potom ich na tých strojoch dáva prepravovať k moru vzdialenému tristo či štyristo yardov. Päťsto tesárov a strojníkov sa zaraz dalo do roboty a začali stavať dosiaľ najväčší stroj. Bola to drevená kostra v trojpalcovej výške nad zemou, vari sedem stôp dlhá a štyri stopy široká a pohybovala sa na dvadsiatich dvoch kolieskach. Krik, ktorý som začul, sa strhol po príchode stroja vypraveného na cestu štyri hodiny po tom, ako som vystúpil na breh. Postavili ho rovnobežne so mnou, ale najväčšmi si lámali hlavy nad tým, ako ma zdvihnúť a uložiť na povoz. Robotníci teda vztýčili osemdesiat kolov vysokých jednu stopu, okolo krku, rúk, tela i nôh mi opásali popruhy a k nim háčikmi pripevnili pevné povrazy, hrubé ako špagátiky. Deväťsto najsilnejších chlapov ťahalo povrazy kladkami pripevnenými ku kolom a takto ma za necelé tri hodiny zdvihli, vyložili na stroj a tuho priviazali. Toto všetko som sa dozvedel neskôr, lebo kým oni lopotili, ja som spal, omámený liekom, čo mi naliali do nápoja. Tisícpäťsto najväčších panovníkových tátošov, vysokých okolo štyri a pol palca, ma ťahalo do hlavného mesta, vzdialeného, ako som už povedal, pol míle.

O dáke štyri hodiny nato, čo sme sa vypravili na cestu, prebudila ma náramne smiešna príhoda. Povož na chvíľu zastal, lebo čosi opravovali, a dvaja či traja mladí domorodci boli zvedaví, ako vyzerám v spánku. Vyškriabali sa na stroj a opatrne sa mi prikradli k tvári. Jeden, gardový dôstojník, mi zastrčil halapartňu hrotom hodný kus do ľavej nosnej dierky. Pošteklila ma v nose ako slamka, takže som prudko kýchol. Hneď nato sa nepozorovane odplichtili a ja som sa až o tri týždne dozvedel, prečo som sa tak náhle zobudil. Zvyšok dňa sme prešli veľký kus cesty a v noci sme oddychovali. Po každom boku mi stálo päťsto strážcov, polovica s fakľami, polovica s lukmi a šípmi. Pri najmenšom pohybe by boli strieľali. Keď svitlo ráno, pokračovali sme v ceste a okolo poludnia sme boli dvesto yardov od mestských brán. Panovník aj celý dvor nám vyšli v ústrety, ale vysokí hodnostári za nič na svete nedovolili, aby mi jeho veličenstvo vystúpilo na telo a vystavovalo sa nebezpečenstvu.

Na mieste, kde povož zastal, vypínal sa starobyľý chrám. Pokladali ho za najväčší v celom kráľovstve, no keďže ho pred pár rokmi ktosi zneuctil zverskou vraždou, títo ľudkovia ho v náboženskej horlivosti vyhlásili za znesvätený, vydali ho verejnosti a poodnášali z neho všetky ozdoby aj zariadenie. Rozhodli, že v tejto budove ma ubytujú. Hlavná brána obrátená na sever bola zo štyri stopy vysoká a dve stopy široká, takže som cez ňu poľahky preliezol. Pri bráne bol z každej strany oblôčik, necelých šesť palcov od zeme. Do ľavého osadil kráľovský kováč deväťdesiatjeden reťazí podobných hodinkovým retiazkam, aké nosievajú dámy v Európe, a pripútali mi ich k ľavej nohe tridsiatimi šiestimi zámkami. Oproti chrámu pri hlavnej hradskej stála veža vysoká aspoň päť stôp. Panovník v sprievode najpoprednejších dvoranov na ňu vystúpil, aby si ma poobzeral.

O tom mi len rozprávali, lebo ja som ich nevidel. Odhadovalo sa, že z mesta sa vyhrnulo do stotisíc obyvateľov, takisto na diváky, a napriek strážam ich najmenej desaťtisíc vyliezlo na mňa po rebríkoch. Čoskoro vyšla vyhláška, ktorá to zakazovala pod trestom smrti. Keď sa robotníci presvedčili, že sa nemôžem vyslobodiť z reťaze, popretínali všetky špagátiky, čo ma sputnávali. Vzápätí som sa pozviechal, ale taký smutný som ešte v živote nebol. Keď videli, že som vstal a prechádzam sa, tak zahučali a žasli, že sa to nedá ani vypovedať. Reťaze na ľavej nohe merali vari dva yardy a dovoľovali mi prechádzať sa hore-dolu do kruhu a navyše som mohol zaliezť dnu a vystrieť sa v chráme, lebo boli pripevnené na štyri palce od brány.

KAPITOLA 2

Liliputský panovník v sprievode niekoľkých šľachticov navštívil pisateľa vo väzení. O panovníkovej osobe a zovňajšku. Vladár vymenuje učencov, aby pisateľa naučili jazyk. Získava si priazeň miernou povahou. Prekutajú mu vrecká a zhabú šablú a pištole.

Keď som sa postavil na nohy, poobzeral som sa vôkol seba a priznám sa, že taký utešený pohľad sa mi ešte nikdy nenaskytol. Krajina vôkol mňa vyzerala ako jedna veľká záhrada a ohradené polia, zväčša s rozlohou štyridsiatich štvorcových stôp, pripomínali nesčíselné kvetinové záhony. Tieto role sa striedali s lesmi širokými pol tyče a odhadoval som, že najvyššie stromy merali sedem stôp. Naľavo sa mi otváral pohľad na mesto, ktoré vyzeralo sťa kulisa v divadle.

Už pár hodín ma náramne sužovala prirodzená potreba. Nečudo, veď uplynuli takmer dva dni, čo som si naposledy uľavil. Veľmi som trpel, lebo som sa zmietal medzi potrebou a hanblivosťou. V súde som si spomenul, že môžem zaliezť do domu, nuž som to aj urobil. Zavrel som za sebou bránu, zašiel som, pokiaľ mi to dovoľovala reťaz, a striasol som sa nepríjemnej ľarchy. Takúto nečistotnosť som spáchal jeden jediný raz a zostáva mi iba dúfať, že úprimný čitateľ mi to prepáči, najmä keď sa dôkladne a nestranné zamyslí nad mojim prípadom a tvrdzou, v akej som sa ocitol.

Odvtedy som si navykol vykonávať potrebu pod šírou oblohou, a len čo som vstal, vzdialil som sa, ako mi dovoľovala reťaz. Každé ráno sa o mňa svedomito postarali a dvaja služobníci boli povinní odviezť odpornú kôpku na fúriku. Nepiplal by som sa toľko vo veci, ktorá azda na prvý pohľad vyzerá malicherná, ale pokladám za nevyhnutné ospravedlniť pred svetom vlastnú náтуру, čo sa týka čistotnosti. Dopočul som sa totiž, že podaktorí nežičlivci ju pri tejto príležitosti aj inokedy radi uvádzali do pochybností.

Keď sa skončilo toto dobrodružstvo, vysúkal som sa z domu, aby som sa nadýchal čerstvého vzduchu. Panovník už ráčil zostúpiť z veže a blížil sa ku mne na koni. Mohol na to doplatiť, lebo zviera sa postavilo na zadné. Hoci bolo výborne vycvičené, nikdy nezažilo, že by sa pred ním pohybovalo čosi podobné hore. Vladár bol však znamenitý jazdec a udržal sa v sedle, až kým nepribehli pobočníci a nechtyli koňa za uzdu. Jeho veličenstvo potom zoskočilo na zem, obzeralo si ma s veľkým obdivom, ale držalo sa v bezpečnej vzdialenosti od reťaze. Potom prikázalo kuchárom a stolníkom, čo tam už stáli prichystaní, aby mi dali jedlo a nápoje. Tí mi to všetko posotili na akýchsi vozíkoch opatrených kolieskami, až som na ne dočiahol. Pritiahol som si vozíky a raz-dva som všetky vyprázdnil. V dvadsiatich bolo mäso a v desiatich nápoje. Každý vozík mi stačil na dva či tri slušné hlty. Nápoj z desiatich hlinených fliaš som nalial do jedného vozíka a vypil na dúšok. Takto som vyprázdnil aj ostatné nádoby. Cisárovná, mladí princovia aj princezné sedeli obďaleč na kreslách, ale pri príhode s koňom povyskakovali a náhlili sa k panovníkovi, ktorého by som teraz rád opísal. Od ostatných dvoranov je vyšší o šírku môjho nechta, a to samo osebe vyvoláva u poddaných úctu. Má výrazné mužné črty tváre, habsburskú peru a zakrivený nos, olivovú pleť, chodí vzpria-

mený, telo aj údy má súmerné, pohybuje sa vždy ladne a správa majestátne. Najlepšie roky mu už pominuli, mal dvadsaťosem a trištvrté roka. Vari siedmy rok panoval veľmi šťastne a zväčša aj víťazne. V snahe obzrieť si ho pohodlnejšie som si ľahol na bok, takže som mu hľadel zoči-voči do tváre. Bol odo mňa iba na tri yardy. Neskôr som ho však neraz držal na dlani, a tak sa nemôžem pomýliť pri jeho opise. Oblieka sa celkom jednoducho, spolovice ako Aziat a spolovice ako Európan, ale na hlave nosieva ľahkú zlatú helmu, vyzdobenú drahými kameňmi a perom na temene. V ruke stískal obnaženú šabl'u, aby sa mohol brániť, keby som sa náhodou odtrhol. Bola asi tri palce dlhá, vykladaná diamantmi, rukoviatka aj pošva zo zlata. Hlas mu znel prenikavo, ale veľmi jasne a zreteľne, počul som ho dobre, aj keď som vstal. Dámy i dvorania boli napospol parádne vyobliekaní a miesto, na ktorom stáli, pripomínalo sukňu rozprestretú na zemi, vyšívanú zlatými či striebornými figúrkami. Jeho cisárske veličenstvo sa mi často prihováralo a ja som mu zakaždým odpovedal, avšak jeden druhému sme nerozumeli ani pol slovíčka. Postávali tam aj niekoľkí kňazi a pravotári (poznal som ich podľa odevu) a prikázal im, aby sa mi prihovorili. Odpovedal som im všetkými rečami, aké som čo len trochu lámal, a to hornou i dolnou nemčinou, po latinsky, francúzsky, španielsky, taliansky, ba aj v jazyku lingua franca, ktorým sa dorozumievajú v Levante. Všetko márne. Asi o dve hodiny sa dvor vzdialil a pri mne nechali silné stráže. Tie ma chránili pred neprístojnosiťami a pravdepodobne aj pred zlomyseľnosťou zberby, ktorá by ma bola v mihu obklopila, len čo by jej to boli dovolili. Viacerí boli takí opovážliví, že strieľali na mňa šípmi, keď som sedel na zemi pred dvermi. Jeden šíp mi preletel tesne popri ľavom oku. Plukovník dal však zatknúť šesť najväčších nespratníkov a vyhútal pre

nich najpríhodnejší trest: kázal ich sputnať a odovzdať mne. Vojaci splnili rozkaz a postrčili mi ich tupými koncami pík. Všetkých som schmatol pravou rukou, piatich som si vopchal do vrecka na kabáte a tváril som sa, že šiesteho chcem zjesť zaživa. Ten úbožiak prenikavo zvrieskol, aj plukovník a dôstojníci očividne trpeli, najmä keď videli, že som vytiahol vreckový nožík. No zakrátko som rozptýlil ich obavy. Usmial som sa, chytro som poprerezával povrázky, ktorými bol vinník spútaný, a opatrne som ho postavil na zem. Človečik vzal hneď nohy na plecia. Takisto som naložil s ostatnými a rad-radom som ich povyberal z vrecka. Všimol som si, že vojaci aj zvedavci sa ohromne nadchýnajú prejavmi mojej dobroty a upovedomili o nich dvor, z čoho som mal nemalý osoh.

Navečer som ako-tak vliezol do domu a ľahol si na zem. Takto uplynuli vari dva týždne. Zatiaľ cisár vydal nariadenie, aby mi zhotovili posteľ. Na vozoch doviezli šesťsto rohoží bežných rozmerov a porozkladali ich po dome. Na šírku aj na dĺžku prichodilo stopäťdesiat rohoží pozošívajúcich dovedna. Takto uložili na seba štyri vrstvy, ale dlažba z hladkého kameňa ma omínala rovnako. Podľa tých istých výpočtov ma opatrili plachtami, dekami a prikrývkami, obstonými pre človeka oddávna zvyknutého na tvrdý život.

Keď sa chýr o mojom príchode rozletel po kráľovstve, hrnuli sa ku mne na diváky nespočetné zástupy boháčov, leňochov a zvedavcov. Dediny sa vyľudňovali a istotne by boli trpeli gazdovstvá aj domácnosti, keby jeho cisárske veličenstvo nebolo bývalo zakročilo proti tomuto zmätku viacerými vyhláškami a vládnymi výnosmi. Panovník nariadil, že poddaní, čo ma už videli, musia sa vrátiť domov a bez úradnej priepustky nesmú pristúpiť ku mne bližšie ako na päťdesiat yardov. Ministri takto prišli k slušnému zárobku.

Zatiaľ cisár zvolával časté porady a na nich vyhutovali, čo so mnou. Neskôr ma istý dobrý priateľ, veľmi urodzený človek, zasvätený do všetkých tajností, ubezpečoval, že som dvoru spôsobil nemalé ťažkosti. Strachovali sa, že sa vyslobodím z pút, že strava pre mňa bude pridrahá, a ktovie, či teda nezapríčiním, že v krajine vypukne hlad. Raz sa uzniesli, že ma nechajú zomrieť od hladu alebo sa ma šikovne strasú otrávenými šípmi, čo mi vystrelia do tváre a do rúk. Potom si zasa uvedomili, že hnilobný zápach z takej obrovskej mŕtvoly by mohol v hlavnom meste vyvolať mor, ktorý by sa rozšíril po celom kráľovstve. Cez túto poradu prišlo k dverám veľkej zasadacej siene niekoľko dôstojníkov. Dvoch pustili dnu a tí vyrozprávali, ako som sa zachoval k šiestim ničomníkom, ktorých som už spomínal. Príhoda zapôsobila na jeho veličenstvo aj na členov rady takým priaznivým dojmom, že vyšla cisárska vyhláška, podľa ktorej všetky dediny v okruhu deväťsto yardov okolo mesta boli povinné posielat' mi každé ráno šesť volov, štyridsať oviec a iné potraviny, okrem toho primerané množstvo chleba, vína a iných nápojov. Jeho veličenstvo im za to platilo pokladničnými potvrdenkami. Panovník žije poväčšine z vlastných majetkov. Len zriedka, vo výnimočných prípadoch, uvaľuje na poddaných dane, a tí sú povinní na vlastné útraty tiahnuť s ním do vojen. Ustanovil mi šesťsto sluhov, určil im mzdy a dal im veľmi príhodne postaviť stany po obidvoch stranách mojich dverí. Ďalej nariadil, aby mi tristo krajčirov ušilo oblek zvyčajného strihu. Šiesti poprední učenci jeho veličenstva ma mali učiť jazyk. Rozhodol ešte, že cisárske kone, šľachtické kone a gardové oddiely budú často cvičievať v mojej prítomnosti, aby si na mňa navykli. Všetky rozkazy svedomito plnili a za tri týždne som dosiahol značný pokrok v ich reči. Cisár mi medzitým preukazoval milosť častými návštevami